

STRIJD OM HET TORENTJE

Door Karen van den Einden
Senior adviseur Public Affairs

Ik moet u iets bekennen: ik ben een politieke junkie. Ik heb politico-logie gestudeerd, loop alle politieke congressen af en lees (bijna) alle politieke boeken. Ik weet nog dat mijn schoonmoeder ooit vroeg: wat móét je daar nou mee? Maar ik geloof in de kracht van politiek. Al wankelt dat geloof de laatste weken – wat zeg ik, maanden.

Ik had graag geschreven dat de Tweede Kamerverkiezingen van maart tot een snelle formatie hadden geleid. Met een uitzonderlijk goed resultaat voor klimaat en natuur. De kranten staan immers bol van de urgentie. En Natuur & Milieu heeft genoeg oplossingen om een-op-een in het regeerakkoord over te nemen. Maar helaas. Bij het schrijven van dit artikel is er nog geen zicht op een ambitieus regeerakkoord.

Belangrijk is dat Den Haag de strijdbijl om het Torentje begraaft

Ik wankel dan ook niet alleen. Het vertrouwen in de overheid is tot een minimum gedaald, peilde I&O Research. Dit wantrouwen is zeer schadelijk voor ambitieus klimaat- en natuurbeleid. Vooral omdat diezelfde overheid burgers vraagt om hun eigen gedrag te verduurzamen. Maar mensen zetten pas stappen als de afzender geloofwaardig is. Belangrijk is dat Den Haag de strijdbijl om het Torentje begraaft. En dat het vertrouwen wordt hersteld waarvan we allemaal voordeel hebben: het klimaat, de natuur, u en ik.

OP WEG NAAR EEN OPLOSSING VOOR DE STIKSTOFKRISIS

U heeft het ongetwijfeld meegekregen in het nieuws. De natuur in Nederland heeft te weinig ruimte en wordt te zwaar belast, met name door de uitstoot van stikstof. Daardoor protesteren boeren en liggen duizenden (bouw)projecten stil. Natuur & Milieu ziet kansen om de impasse te doorbreken en snel tot minder stikstof te komen.

In mei 2019 oordeelde de Raad van State dat het Nederlandse stikstofbeleid niet klopt. Deze uitspraak legde een gigantisch probleem bloot. De stikstofuitstoot van industrie, landbouw, verkeer en huishoudens is veel te hoog. Door het overschot aan stikstofoxiden en ammoniak gaat de diversiteit aan plant- en diersoorten (waaronder insecten en vogels) hard achteruit. Alleen door de uitstoot van stikstof flink te verlagen, kunnen we onze kwetsbare natuur in Nederland behouden en herstellen. Minder stikstof betekent ook een forse verbetering van de waterkwaliteit, luchtkwaliteit en volksgezondheid.

Gezamenlijk voorstel

De stikstofwet van het kabinet is onvoldoende om de natuur op tijd te laten herstellen en de landbouw perspectief te geven. Ook voor de uitvoering van het Klimaatakkoord, voor de verdere uitrol van duurzame energie en voor de woningbouw is een doorbraak nodig.

Pas als we samenwerken kunnen we snelheid maken. Daarom sloeg Natuur & Milieu de handen ineen met Natuurmonumenten, LTO Nederland, VNO-NCW, MKB-Nederland en Bouwend Nederland. We kwamen met een voorstel voor een aanpak die de uitstoot van stikstof stevig vermindert, de natuur versterkt, boeren toekomst biedt en weer ruimte schept voor nieuwe economische ontwikkelingen.

De opgave is groot en er moet veel gebeuren. Pas als we samenwerken kunnen we snelheid maken

Eerste stap in de goede richting

Wij verhoogden in het reductiedoel uit de stikstofwet – 26 procent in 2030 – naar 40 procent. We hebben nauwkeurig uitgedacht

wat ervoor nodig is om dat zo snel mogelijk te halen. Zo willen we dat de overheid per natuurgebied een reductiedoel bepaalt. Met lokale ondernemers moeten ze vaststellen hoe ze dit doel gaan bereiken. Voor bedrijven en boeren die stoppen, verplaatsen of voortaan anders te werk gaan, moet meer geld beschikbaar komen.

Onze ambitie is groter dan het plan waar we aan werken. Er moet nog veel meer gebeuren om de uitstoot te halveren en te zorgen voor schoon water, het tegengaan van klimaatverandering en herstel van de natuur. Wij blijven ons hiervoor inzetten. Meer over onze oplossing voor de stikstofimpasse vindt u op: www.natuurenmilieu.nl/stikstof.

DIGITAAL UPDATES ONTVANGEN?

Wilt u meer lezen over schone energie, anders reizen, duurzaam eten of spullen hergebruiken? Maandelijks versturen wij onze digitale nieuwsbrief via e-mail. Hierin delen we onze nieuwsberichten, onderzoeken en projecten die aansluiten op uw interesses. Deze papieren Update sturen wij ook digitaal. Wilt u op een andere manier op de hoogte blijven van ons werk? U kunt zich voor onze nieuwsbrief aanmelden op: www.natuurenmilieu.nl/inschrijven.

KORT NIEUWS

BESLIS MEE OVER UW LEEFOMGEVING

Vanaf juli 2022 treedt de 'Omgevingswet' in werking. Deze wet komt er om de leefomgeving makkelijker, inzichtelijker en lokaler te regelen. Dan gaat het bijvoorbeeld over bouwprojecten, energieopwekking en natuurbeheer. Er zijn ook mogelijkheden voor inbreng van omwonenden. U kunt de gemeente adviseren om bijvoorbeeld meer ruimte te geven aan fietsers en wandelaars. Of om te investeren in groene energie door zonnepanelen op daken te leggen. In aanloop naar deze wet lanceerden negen natuur- en milieuorganisaties, waaronder Natuur & Milieu, de website www.samenvooronzeleefomgeving.nl. Hier vindt u tips om op te komen voor de natuur en het milieu in uw buurt. Meer informatie over de Omgevingswet leest u op: www.natuurenmilieu.nl/omgevingswet.

STAPPEN IN DE STRIJD TEGEN WEGWERPPLASTIC

Dit jaar zijn er nieuwe stappen gezet in de strijd tegen wegwerpplastic. De overheid heeft het statiegeldsysteem uitgebreid naar kleine plastic flesjes. Eind 2022 komt er ook statiegeld op blikjes, iets waarvoor wij ons lange tijd hard hebben gemaakt. Daarnaast geldt er sinds juli een nieuw verbod op wegwerpplastic in de Europese Unie. De

zogenoemde SUP-richtlijn bant de tien meest voorkomende plastic wegwerpproducten uit, waaronder piepschuimen maaltijdbakjes en bekertjes, plastic bestek, roerstaafjes, rietjes en borden.

Deze nieuwe regels zijn een goed begin. Maar om zwerfafval in het milieu en de groeiende afvalberg terug te dringen, moet er nog veel meer gebeuren. Producten en verpakkingen die slechts één keer worden gebruikt, blijven onnodig veel afval veroorzaken, grondstoffen verspillen en het milieu vervuilen. Met ons programma Mission Reuse pleiten wij ervoor dat herbruikbaar de nieuwe norm wordt.

OESTERS GROEIEN GOED IN WINDPARK OP ZEE

Onderzoekers van ons project De Rijke Noordzee zijn naar het windpark van Blauw-wind gegaan voor monitoring. In het windpark testen onderzoekers hoe er nieuwe oester-riffen kunnen ontstaan. Vorig jaar hebben we daar 2.400 oesters in mandjes uitgezet op de voet van windturbines. Deze manden zijn nu uit het water gehaald en op het onderzoeksschip gezet. Behalve naar de groei van de oesters is gekeken of er larven zijn. Ecoloog Renate Olie is enthousiast: 'De mandjes zitten vol met leven en de overleving van de oesters is hoog. Dus dat is goed nieuws!'

WAT DOET... LILIAN TOUW

'Het werk is nooit klaar,' zegt Lilian Touw. Ze heeft het over haar werkzaamheden als ondersteuner van drie van de vier directieleden van Natuur & Milieu. 'Maar dat geldt natuurlijk ook voor het behalen van de doelen die Natuur & Milieu voor ogen heeft.'

Twee jaar geleden koos Lilian bewust voor een baan met een duurzaam karakter. 'Twee weken na mijn start presenteerden onze programmaleiders hun jaarplan. Mijn verbazing en bewondering werden steeds groter. Ik probeer mijn steentje bij te dragen door ervoor te zorgen dat hun werktijd zo efficiënt mogelijk wordt besteed. En ik bouw mee aan het teamgevoel en vervang mijn officiecollega's bij hun afwezigheid. Daarnaast ondersteun ik mijn collega's bij het verkrijgen van financiering om onze doelen en dromen waar te maken.'

Wanneer mensen mij op verjaardagen vragen hoe het is om bij Natuur & Milieu te werken, zeg ik: "Onze mensen maken écht het verschil: er wordt heel hard en met grote passie gewerkt aan een beter milieu en de natuur. Dat kun je iedere dag in de media terugzien!"

KWALITEIT KLEINE WATEREN GEMETEN

Helaas gaat het met de kwaliteit van onze vijvers, sloten, beekjes en andere kleine wateren nog steeds niet goed. Dit jaar deden duizenden mensen weer mee met ons burgeronderzoek 'Vang de Water-monsters'. Mest en bestrijdingsmiddelen zijn belangrijke bronnen van vervuiling, maar ook medicijnresten, frituurvet en verfresten die via het rioolwater in het milieu komen. Dit bedreigt het leven in en rond het water. De burgeronderzoekers brachten de helderheid en diepte van het water in kaart, en deden een inventarisatie van waterplanten en -dieren. Met de uitgebreide meetkit zijn de voedingsstoffen nitraat en fosfaat in het water gemeten.

Net als in voorgaande jaren sturen wij de resultaten naar de deelnemers en delen we alle informatie op: www.watermonsters.natuurenmilieu.nl. Met de resultaten lobbyen wij bij beleidsmakers en waterbeheerders om de waterkwaliteit te verbeteren. De data bieden ook een kans om gebieden te lokaliseren waar het wel goed gaat. Van deze 'Waterparels' kunnen wij veel leren over hoe de waterkwaliteit kan worden verbeterd.

2,7 MILJOEN SLECHT GEÏSOLEERDE WONINGEN BIJ TWEEDE KAMER

Natuur & Milieu zette dit voorjaar 270 kartonnen huisjes op de Hofplaats in Den Haag. We vroegen hiermee aandacht van de Tweede Kamer voor de 2,7 miljoen slecht geïsoleerde huizen in Nederland. Elk kartonnen huis staat symbool voor tienduizend woningen waar te veel aardgas wordt gestookt, de energierekening te hoog is en het wooncomfort te laag. We stelden een Nationaal Isolatieprogramma voor, waarin financiering is opgenomen voor eigenaren van de slechtst geïsoleerde woningen. Hiermee wordt het tempo van isoleren verhoogd en wordt gezorgd voor minder CO₂-uitstoot. We zijn heel erg blij dat juist nu deze boodschap is opgepakt door ChristenUnie, CDA en GroenLinks met brede steun in de Tweede Kamer. Tijdens Prinsjesdag werd bekend dat er ruim 500 miljoen euro voor isolatie is gereserveerd. Hopelijk pakt het nieuwe kabinet door op dit programma.

GROEN VEROVERT ONZE DAKEN

Een groen dak - of het nu een sedumdak is of een daktuin - draagt bij aan een gezonde en duurzame leefomgeving. Het buffert water, zorgt voor verkoeling in de zomer, reinigt de lucht en geeft insecten voedsel en onderdak. Maar wat voor soorten groene daken zijn er eigenlijk? Groendakcoach Marc Rotmans weet hier alles over: 'Er bestaan verschillende soorten groene daken. Meest voorkomend is het sedumdak. De aanleg is eenvoudig en het onderhoud minimaal. Maar als de dakconstructie het toelaat, zijn grassen, kruiden, bloemen en insectenhôtels ook een optie.'

Met onze campagne 'Groener met de burens' roepen we huiseigenaren op om hun grijze schuurtjes, garages en uitbouw-tjes te vergroenen. Tot nu toe hebben we op meer dan 190 daken groen aangelegd. Meer weten? Kijk op: www.groenermetdeburen.nl.

EERSTE HULP BIJ KLIMAATSTRESS

Klimaatpsychologen
Sara Wortelboer en Sara Helmink

Bosbranden, overstromingen, diersoorten die we verliezen door klimaatverandering. Daarbovenop een VN-klimaatrapport dat duidelijker dan ooit laat zien dat de aarde met een noodvaart opwarmt. Stuk voor stuk triggers voor 'klimaatstress'. Uit recent CBS-onderzoek bleek dat driekwart van de Nederlanders zich zorgen maakt om het klimaat. Maar wat te doen met die gevoelens van angst, machteloosheid en cynisme? Natuur & Milieu ging te rade bij klimaatpsychologen Sara Wortelboer en Sara Helmink. Zij richtten het platform www.klimaatpsychologie.com op.

Wat doet een klimaatpsycholoog?

'Veel mensen hebben een soort filmisch beeld van een rode divan waarop je gaat liggen en een psycholoog die jou vervolgens vertelt hoe je anders kunt omgaan met je gevoelens. Laten we direct helder zijn: dat doen we niet. Vaak als je naar een psycholoog gaat, heb je last van irrealistische gedachten of angsten, zoals bij een fobie. Dat is klimaat-angst niet. Het is een existentiële dreiging die op je afkomt en reëel is. Het is niet meer dan logisch dat je daar iets bij voelt. Die gevoelens moet je erkennen en delen, niet psychologiseren. Vaak is praten met gelijkgestemden al voldoende. Groeit het je echt boven de pet, blijf je piekeren of word je slapeloos, dan kun je naar een klimaatcoach of psycholoog voor een behandeling. Die kijkt met jou naar je emoties en hoe je daar flexibeler mee kan omgaan. Zodat je veerkrachtig blijft.'

Hoe blijf je veerkrachtig bij al dat ellendige nieuws?

'Zelfzorg en activisme zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Bijdragen aan een betere wereld lukt alleen als je ook goed voor jezelf zorgt. Goed eten, genoeg bewegen, naar buiten en af en toe ook even resoluut afstand nemen van je werk. En ook beseffen dat het klimaatprobleem niet een last is die je alleen kunt dragen. Dus deel je zorgen met gelijkgestemden, dat geeft lucht. Stichting KlimaatGesprekken noemt daarbij vaak de drie h's: humor, hoop en handelingsperspectief. Die drie h's zijn heel belangrijk in de gesprekken die je voert. Wat ook helpt, is in actie komen op een manier die bij jou past. Ga zwerfafval prikken in jouw straat of organiseer een actie voor de buurt. Kijk ook goed naar je eigen *circle of influence*. Wat ligt binnen jouw macht om te veranderen en breng daar verandering teweeg. Ga niet buiten jouw cirkel zitten, want dat is hét recept voor moedeloosheid en teleurstelling.'

Waarom zijn jullie dit gaan doen?

'Klimaatverandering wordt vaak benaderd als een technisch onderwerp. Maar het is een fenomeen dat iedereen raakt en diepe gevoelens oproept. Bij uitstek een onderwerp voor psychologen dus. Toch was het lange tijd heel stil vanuit onze hoek en dat vonden wij zonde. Psychologische inzichten moeten veel meer gebruikt worden als hulpbron voor verduurzaming van gedrag. Maar vijf tot tien procent van het werk van een klimaatpsycholoog gebeurt in de psychologenpraktijk met individuen die vastlopen. Het overgrote deel van de klimaatpsychologen zit bij de overheid, maatschappelijke

organisaties of de wetenschap. Daar geven zij advies over hoe de menselijke psyche werkt, welke mechanismes er spelen en hoe je op basis daarvan effectief beleid maakt en goede campagnes.'

'Duurzaam gedrag maakt gelukkig. Laten we dáár meer bekendheid aan geven!'

Wat is een voorbeeld van zo'n psychologisch mechanisme?

'Een bekend mechanisme is *moral licensing*. "Ik ben al een halfjaar vegetariër, nu mag ik wel een keer naar Spanje vliegen." Dat kan bewust, maar ook onbewust gebeuren in onze hoofden. Uit onderzoek bleek bijvoorbeeld dat mensen die hun watergebruik verminderden, hun elektriciteitsverbruik juist verhoogden. Ander onderzoek liet zien dat mensen hun consumptieniveau verhoogden als ze van tevoren hoorden dat de spullen die ze gebruikten recyclebaar waren. Dat mechanisme zorgt voor een soort vrijbrief van handelen, waardoor je de behaalde milieuwinst snel weer teniet doet. Het helpt om mensen bewust te maken van dit mechanisme en het te leren herkennen. Met als volgende vraag: hoe kun je het tegengaan?'

Wat leert de klimaatpsychologie ons nog meer?

'De klimaatpsychologie zit boordevol inzichten die we in onze samenleving nog veel te weinig gebruiken. En dat zijn zeker ook hoopvolle inzichten. Onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen toonden onlangs aan dat *climate worries* een sterke indicator zijn voor *climate action*. Dus dat er steeds meer mensen gebukt gaan onder klimaatzorgen, is in zekere zin ook goed nieuws. *Climate worries* zijn bovendien een voorspeller van duurzaam gedrag en zorgen ervoor dat er meer draagvlak ontstaat voor klimaatbeleid van de overheid. En nog een heel mooi inzicht uit de wetenschappelijke hoek: duurzaam gedrag leidt letterlijk tot een *warm glow effect*. Een fijn gevoel dat je ervaart doordat je het juiste hebt gedaan. Duurzaam gedrag maakt gelukkig. Laten we dáár meer bekendheid aan geven!'

HERNIEUWDE AMBITIES

Door Marjolein Demmers
Directeur Natuur & Milieu

Het is u vast niet ontgaan: de urgentie om klimaatverandering en het verlies aan soortenrijkdom aan te pakken, wordt pijnlijk zichtbaar. De gevolgen van deze twee problemen openbaren zich in de volle breedte. Dit krijgt steeds meer aandacht in de media. Toch staat het herstel van biodiversiteit nog niet hoog genoeg op de politieke agenda. Met het gevolg dat er nauwelijks effectief beleid wordt gevoerd.

Biodiversiteit is een van de speerpunten in onze Meerjarenvisie 2022-2025

Daarom is biodiversiteit een van de speerpunten in onze Meerjarenvisie 2022-2025. Bij Natuur & Milieu hebben wij op een rij gezet waaraan wij de komende drie jaar willen werken. Klimaat en biodiversiteit werken zo sterk op elkaar in, dat we deze onderwerpen steeds meer in samenhang moeten bekijken. Maatregelen om een van de twee problemen aan te pakken, kunnen positief en negatief uitwerken op het andere probleem. Soms botsen ze met elkaar, zoals bij de aanleg van windmolenparken. Dan gaat het erom dat we per saldo het meest gunstige effect bereiken. Ook die dilemma's pakken we graag aan.

We richten ons niet op het beheer van natuurgebieden of het beschermen van specifieke soorten. We richten ons wél op de milieuomstandigheden die nodig zijn voor onze kwetsbare natuur, zoals schoon water en een gezonde bodem. Wij zien een belangrijke rol voor onszelf door aan te tonen wat er misgaat en oplossingen aan te dragen in samenwerking met andere organisaties. Zodat de natuur zich kan herstellen én we klimaatverandering tegengaan. Dat gaan wij dan ook doen, hopelijk met uw steun.

Bent u benieuwd naar onze andere ambities? Op onze website kunt u onze Meerjarenvisie bekijken op: www.natuurenmilieu.nl/meerjarenvisie. Uw ideeën hierover zijn van harte welkom!

VIA NIEUWE AUTOBELASTINGEN NAAR VERKEER ZONDER UITSTOOT

Een autobelastingsysteem dat bijdraagt aan het omlaagbrengen van de CO₂-uitstoot terwijl mobiliteit voor iedere Nederlander betaalbaar en bereikbaar blijft. Dat is een van de belangrijke doelen waar we aan werken bij Natuur & Milieu.

Het huidige autobelastingsysteem is complex en remt vergroening. Het maakt de markt grillig en autokopers afwachtend. Bovendien is het onhoudbaar als het gaat om de overheidsinkomsten. Samen met ANWB, BOVAG, RAI Vereniging en VNA presenteerden we daarom een geheel uitgewerkt, haalbaar en betaalbaar plan aan alle politieke partijen voor de hervorming van autobelastingen: Betalen naar Gebruik. Vijf (ex-)politici van de VVD, D66, GroenLinks, CDA en PvdA hebben meegedacht en steunen Betalen naar Gebruik op persoonlijke titel. Een omslag van ons belastingstelsel voor mobiliteit klinkt ingewikkeld. Maar dat is het niet. Nu betalen we vooral belasting op de aanschaf en het bezit van een auto. Bij Betalen naar Gebruik betalen we vooral voor de kilometers die we daadwerkelijk rijden. In ons voorstel kiezen we een variant waarin het tarief per kilometer gebaseerd is op de CO₂-emissie van het voertuig. Dat is simpeler, eerlijker en klimaatvriendelijker.

Meer weten over hoe Betalen naar Gebruik werkt? Lees verder op: www.toekomstautobelastingen.nl en bekijk onze uitlegvideo.

WATERSTOF: WAAROM DE INDUSTRIE VOORRANG HEEFT

Tata Steel, wie kent het bedrijf niet? De staalproducent is de grootste vervuiler van ons land. De fabriek bij IJmuiden was het afgelopen jaar dan ook veel in het nieuws vanwege de impact op het milieu en de gezondheid van omwonenden. Op dit moment gebruikt Tata Steel vooral steenkool om ruwijzer en staal te maken, maar het bedrijf heeft besloten over te stappen op waterstof. Kan dat zomaar?

Verduurzamen met waterstof

Tata Steel wil een hoogoven sluiten en de productie verduurzamen om zo de CO₂-uitstoot aanzienlijk te reduceren vóór 2030. Daarbij kiest het bedrijf ervoor om van het erg vervuilende steenkool over te stappen op groene waterstof. Dat is een energiedrager die wordt gemaakt uit water en groene stroom.

Maar groene waterstof is nog schaars. We moeten daarom goed afwegen waar we het inzetten. Voor een industrieel bedrijf als Tata Steel is het een goede oplossing, omdat het zonder groene waterstof niet kan verduurzamen. Wel is er veel meer groene stroom nodig om groene waterstof mee te produceren. Daarom moet er snel meer geïnvesteerd worden, onder andere in windenergie op zee.

Industrie wel, auto's en huizen niet

We zetten groene waterstof dus het liefst in waar dit het hardst nodig is en waar geen alternatieven zijn om te verduurzamen, zoals in de staalindustrie. We horen regelmatig dat

Tata Steel wil een hoogoven sluiten en de productie verduurzamen om zo de CO₂-uitstoot aanzienlijk te reduceren vóór 2030

mensen liever wachten tot ze hun woning kunnen verwarmen met waterstof, dan dat ze nu overstappen op de warmtepomp. Of dat

ze liever wachten op waterstofauto's, dan nu elektrisch te gaan rijden. Maar in die gevallen is waterstof geen goede optie. Er is simpelweg niet genoeg waterstof voorhanden. Elektrisch vervoer, warmtenetten en warmtepompen zijn daar een betere oplossing. Voor zwaar transport en een beperkt aantal woningen waar die alternatieven geen opties zijn, kan groene waterstof eventueel een passende vervanging zijn voor fossiele brandstoffen. Maar de meeste waterstof zal nodig zijn voor de verduurzaming van de industrie.

Collega Michëlle legde onlangs in een webinar meer uit over waterstof. Wilt u dit webinar terugkijken? Dat kan op: www.natuurenmilieu.nl/waterstof.

GROENE DOENER

Robin Smolders trekt op de fiets door het land

HEEL NEDERLAND ONTDEKKEN OP DE FIETS

Robin Smolders trekt met kampeerspullen op zijn fiets het land door om alle steden en dorpen van Nederland te bezoeken. De IT'er van beroep is een echt buitenmens en geniet graag van het Nederlandse landschap.

'In 2009 ontstond het idee om alle provincies te bezoeken. Ik ben toen op mijn studenten-fiets met een oud tentje en grote rugzak in een week door de twaalf provincies gefietst. Bij de derde plaats kwam ik op het idee om plaatsnaambordjes te fotograferen. In 2016 werd de verzameling zo groot dat ik besloot ze dan allemaal maar op de foto te zetten. Inmiddels heb ik meer dan de helft van de Nederlandse plaatsen gezien, maar qua kilometers moet ik nog wel wat. Er staan nog een aantal tochten naar Friesland en Groningen op de planning. Dat is nog wel een stukje fietsen vanuit mijn huis in Brabant!

Hoe verder je van huis bent, hoe vrijer je je voelt!

Hoe verder je van huis bent, hoe vrijer je je voelt! Het is heerlijk om buiten te zijn, nieuwe dingen te zien en in het moment te leven. Ook leer ik veel nieuwe mensen kennen. Onderweg fiets je door veel natuur. Ik heb nooit geweten dat er zoveel parken en natuurgebieden in Nederland zijn. Die zijn echt adembenemend. Dan vergeet je gewoon even dat je in Nederland bent. Het contrast is groot wanneer je weer de stad in rijdt. Ik hoop met deze actie sponsorgeld binnen te fietsen voor goede doelen, waaronder Natuur & Milieu. Ik ben namelijk voor een groener en schoner klimaat, liefst met minder auto's en meer fietsers.' Op www.robinfiets.nl leest u meer over de sponsoractie en zijn avonturen.

Bent u ook groene doener?

Geeft u ook om de natuur en het milieu, en spant u zich in om de wereld een stukje groener te maken? Wij zijn benieuwd naar uw verhaal. Neem contact op via donateurs@natuurenmilieu.nl en inspireer anderen!

DUURZAAM VLEGGEN: ZOVER ZIJN WE NOG LANG NIET

De CO₂-uitstoot van het vliegverkeer is een grote bedreiging voor ons klimaat. En daarmee voor onze toekomst. Het aantal vluchten neemt inmiddels weer fors toe. Dat laat vernietigende sporen achter. U en wij hebben er last van: klimaatverandering zit ons op de hielen.

De luchtvaartsector en de overheid willen in 2050 helemaal overstappen van fossiele kerosine op duurzame brandstoffen zoals e-fuels (synthetische kerosine) en biobrandstoffen (onder andere palmolie en frituurvet). De productie van deze brandstoffen is echter allesbehalve duurzaam. Om synthetische kerosine op te wekken, moeten duizenden windmolens draaien. Voor de productie van palmolie worden bossen gekapt. En het frituurvet dat ze gebruiken, moet van over de hele wereld naar Nederland worden vervoerd om aan de vraag te kunnen voldoen. De invloed van de sector is groot.

- Natuur & Milieu zegt NEE tegen dit soort brandstoffen in deze grote hoeveelheden. Met onderzoek tonen we aan welke grondstoffen en productietechnieken wel geschikt zijn.
- Met juridische ondersteuning zorgen we ervoor dat de wet voor een CO₂-plafond niet van tafel gaat.
- Wij lobbyen voor een noodzakelijke hogere vliegbelasting.

Uw hulp kunnen we daarbij goed gebruiken. Helpt u mee? Steun ons met een gift via: www.natuurenmilieu.nl/steun.

**NATUUR
& MILIEU**

Contact over donateurszaken?

Natuur & Milieu
T.a.v. donateursservice
Postbus 1578, 3500 BN Utrecht

030-233 1328
donateurs@natuurenmilieu.nl
www.natuurenmilieu.nl

@natuurenmilieu
 Facebook.com/natuurenmilieu
 Linked.in/natuurenmilieu
 @natuurenmilieu

ISSN 2211-355X

